

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС. ФІНАНСОВЕ ПРАВО. ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

DOI: 10.34015/2523-4552.2020.1.16
УДК 342.951

Євдокіменко С. В.,
доктор юридичних наук, доцент,
завідувач відділу підвищення кваліфікації
Харківського науково-дослідного
інституту судових експертиз
ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса
ORCID: 0000-0003-2924-6621

Євдокіменко С. А.,
кандидат юридичних наук, доцент
кафедри кримінально-правових дисциплін
та адміністративного права
ТОВ «Харківський університет»
ORCID : 0000-0003-4700-9777

ЛІЦЕНЗУВАННЯ ТА АКРЕДИТАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ: ПРОЦЕДУРНІ АСПЕКТИ

Дослідження спрямоване на визначення особливостей процедурних аспектів ліцензування та акредитації в освітньому процесі. Охарактеризовано особливості сучасного нормативно-правового стану зазначених процедур, визначені підстави для їх вдосконалення і реформування. Досліджено розвиток нормативно-правової бази, на якій ґрунтуються механізми ліцензування і акредитації освітнього процесу в Україні. Розглянуто особливості статусу суб'єктів, що беруть участь у цих процедурах, наведені їх характеристики. Проаналізовано порядок здійснення ліцензування та акредитації. Визначені вектори для подальшого розвитку ліцензування та акредитації, окреслені пріоритетні напрямки наукових досліджень щодо механізмів реалізації ліцензування і акредитації в освітньому процесі.

Ключові слова: ліцензування в сфері освіти; акредитація в сфері освіти; ліцензія; освітній процес; акредитація; процедура.

Исследование направлено на определение особенностей процедурных аспектов лицензирования и аккредитации в образовательном процессе. В работе уделено внимание взглядам ученых на сущность понятия «процедура», ее строение и составляющие. Рассмотрены роль и назначение процедур лицензирования и аккредитации в сфере образования. Исследовано развитие нормативно-правовой базы, на которой основываются механизмы лицензирования и аккредитации процесса образования в Украине. Рассмотрены особенности статуса субъектов, участвующих в этих процедурах, приведены их характеристики. Проанализирован порядок осуществления лицензирования

и аккредитации. Определены векторы для дальнейшего развития лицензирования и аккредитации, указанные приоритетные направления научных исследований механизмов реализации лицензирования и аккредитации в образовательном процессе.

Ключевые слова: лицензирование в сфере образования; аккредитация в сфере образования; лицензия; образовательный процесс; аккредитация; процедура.

Постановка проблеми. Основним засобом досягнення Україною європейських стандартів якості життя є реформування державних інститутів та механізмів. Серед інших, показником успіхів нашої держави на цьому шляху є стан національної системи освіти. Тож, з метою інтеграції України у загальноєвропейський освітній простір, держава продовжує активне вдосконалення власної нормативно правової бази. Загальними тенденціями щодо змін у сфері освіти є спрямованість на демократизацію публічних відносин, розвиток ринкових моделей фінансування освіти, децентралізація державної влади, впровадження діджиталізації та оцифрування процесів адміністрування. В цьому контексті важливе значення мають такі процедури, як ліцензування і акредитація в галузі освіти, оскільки саме вони є інструментом управління якістю освітніх послуг. Реформування зазначених процедур на теперішній час ще незавершене і знаходиться у стадії реалізації. Проте, запропонованих, втілених і запланованих на найближче майбутнє змін вже достатньо, аби зробити певні висновки про хід реформ та сучасний стан ліцензування і акредитації освітнього процесу.

Аналіз останніх досліджень. Питання ліцензування та акредитації досліджували багато науковців. Провідні вчені зосереджувались на аналізі політики в галузі освіти, розгляді

змісту й сутності термінології, уточненні механізмів реалізації процедур ліцензування і акредитації, оцінці особливостей нормативно-правової бази. Вагомий внесок у дослідження проблем ліцензування та акредитації, зокрема у сфері освіти, зробили: В. Авер'янов, О. Андрійко, Л. Бадинський, О. Бандурка, Д. Бахрах, В. Бевзенко, О. Безпалова, Ю. Битяк, Н. Галіцина, В. Гаращук, І. Голосніченко, М. Гончаренко, Н. Губерська, С. Гусаров, О. Джафарова, Т. Кагановська, І. Каленюк, Р. Калюжний, І. Картузова, А. Клімова, Т. Коломоєць, В. Колпаков, А. Комзюк, О. Кузьменко, М. Курко, О. Лагода, К. Левченко, М. Легенький, І. Литвин, Н. Матюхіна, Р. Мельник, О. Музичук, С. Ніколаєнко, В. Олефір, В. Пальчикова, Д. Приймаченко, І. Ревак, О. Рябченко, С. Свіжевська, О. Сезонова, А. Селіванов, О. Синявська, І. Солошкіна, Е. Талапіна, В. Тимошук, М. Тищенко, О. Харитонова, О. Хмелевська, Ю. Фролов, Р. Шаповал, С. Шатрава, Ю. Шемшученко та інші.

Норми законодавства, що регулюють ліцензування і акредитацію неодноразово змінювалися та уточнювалися. Найновіші трансформації відбулися у січні 2020 року з набранням чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти» [1]. Законотворці, розробляючи цей закон, між іншим ставили собі на

меті врегулювання саме ліцензування освітньої діяльності, а також окремих питань, що стосуються забезпечення якості вищої освіти.

Розробка та впровадження зазначеного Закону були обумовлені необхідністю приведення положень Закону України «Про вищу освіту» [2] у відповідність до Закону України «Про освіту» [3], що передбачалося розділом XII «Прикінцеві та перехідні положення» останнього, а також виконанням вимоги п. 3 розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.10.2018 року № 754-р [4].

Окрім того законотворці обумовлювали необхідність внесення змін і доповнень до Закону України «Про вищу освіту»: насамперед зобов'язаннями, передбаченими ст. 431 Угоди «Про асоціацію між Україною та Європейським Союзом» [5], які полягають у реформуванні та модернізації системи вищої освіти, сприянні зближенню у сфері вищої освіти в рамках Болонського процесу, підвищенні якості вищої освіти, розширенні можливостей закладів вищої освіти ... тощо. Законодавці звертали увагу на те, що у 2015 році в Європейському просторі вищої освіти було запроваджено нову редакцію «Стандартів та рекомендацій із забезпечення якості» [6], що також потребувало відображення в законодавчій базі (з регулювання національної системи) вищої освіти [7].

Усе вищезазначене наглядно демонструє той масивний пласт нормативних документів, яким внормовані питання ліцензування та акредитації освітнього процесу. А динаміка змін у регулюванні цих процедур обґрунтовує актуальність проведення окремого дослідження.

Постановка завдання. Ця дослідницька робота має на меті визначення окремих особливостей процедурних аспектів ліцензування та акредитації в освітньому процесі. Що передбачає виконання наступних завдань: розкриття змісту поняття «процедура»; надання характеристики ролі і призначення процедур ліцензування та акредитації в сфері освіти; аналіз нормативно-правової бази якою регулюється ліцензування і акредитації освітнього процесу в Україні; визначення особливостей процедур здійснення ліцензування та акредитації.

Виклад основного матеріалу. Розгляд обраної нами теми доцільно розпочати із уточнення змісту поняття «процедура». Пошук на офіційному сайті Верховної Ради України законодавчого визначення цього терміну видає понад 40 посилань на терміни із різних галузей права, у складі яких зустрічається слово «процедура». Доцільним буде обрати для аналізу те визначення терміну, яке найбільш близько співвідноситься із механізмами ліцензування та акредитації.

Намагаючись визначити сутність зазначених процесів, слід звернути увагу на висновки Ю. Фролова, що правова природа інституту ліцензування наразі залишається предметом наукових спорів [8, с. 291]. Так, наприклад, Л. Шестак розглядає ліцензування, як комплексний правовий інститут, який поєднує норми як адміністративного, так і цивільного права [9, с. 12]. Натомість, Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» розглядає ліцензування, як засіб державного регулювання провадження видів господарської діяльності [10, п. 6 ч. 1

ст. 1]. У свою чергу Н. Губерська, визнає ліцензування освітньої діяльності адміністративною процедурою, що складається з певних етапів і в цілому є комплексом дій процесуального характеру [11].

Керуючись метою нашого дослідження, ми визнаємо обґрунтованість наукових поглядів усіх згаданих вчених, але надаємо перевагу розгляду ліцензування і акредитації насамперед як адміністративних процедур. Таких характеристик цих процесів, як здійснення їх державними органами та спрямування на забезпечення законних інтересів і прав юридичних та фізичних осіб, підкріплені висновками багатьох науковців, щодо адміністративно-правової сутності зазначених процедур, на нашу думку, для обґрунтування зробленого вибору цілком достатньо.

Тож, під «адміністративною процедурою» законодавство розуміє установлений в акті порядок дій фізичних та юридичних осіб, спрямований на реалізацію їх прав і виконання обов'язків або визначення повноважень державного органу, його посадової та службової особи [12].

Іншою важливою ознакою ліцензування та акредитації є їх реєстраційно-дозвільний характер. Доцільність такого підходу до розгляду цих процедур підтверджують напрацювання О. Бандурки та М. Тищенко, які у структурі реєстраційно-дозвільних проваджень виділяли такі види, як: реєстрація, ліцензування, власне дозвільна діяльність, легалізація (консульська легалізація документів), нострифікація, акредитація, атестація, сертифікація, паспортизація [13, с. 194–219]. Розмірко-

вуючи над цим питанням, О. Джафарова зазначає, що «реєстраційна діяльність є одним із видів дозвільної діяльності, яка виражена у вигляді офіційного визнання державою за визначеними суб'єктами певної правосуб'єктності, а також об'єктами певних властивостей...» [14, с. 23].

Беручи до уваги вищезазначене, доцільно звернути увагу на таке формулювання, що має місце серед інших законодавчих визначень терміну «процедура». А саме: «дозвільна (погоджувальна) процедура» – сукупність дій, що здійснюються суб'єктами господарювання, державними адміністраторами та дозвільними органами під час проведення погодження (розгляду), оформлення, надання висновків тощо, які передують отриманню документа дозвільного характеру [15].

Необхідно відмітити, що наведені визначення термінів «адміністративна процедура» та «дозвільна (погоджувальна) процедура» містяться у Законах, що втратили свою чинність і до того ж відносяться до різних галузей права. Проте, їх аналіз дозволяє виділити особливості притаманні процедурам взагалі. До них можна віднести наявність структури, що складається з окремих дій, має свою чітку послідовність регламентовану відповідними правовими нормами та реалізується специфічним правовими суб'єктами.

Для більш ретельного аналізу властивостей правових процедур, корисно навести напрацювання Н. Губерської, яка доводить, що: будь-яка адміністративна процедура має свою внутрішню структуру, яку складає певна сукупність окремих елементів. Визначено, що складовими елементами адміністратив-

них процедур є стадії, етапи, окремі дії, здійснення яких визначається логікою адміністративно-процедурної діяльності. Основними складовими елементами адміністративних процедур є їх стадії – самостійні частини адміністративно-процедурної діяльності, що визначають структуру та визначають послідовність вчинення дій при вирішенні конкретних адміністративних справ. Стадії відрізняються одна від одної за своїми цілями, завданнями, колом учасників, спектром процесуальних дій, правовими наслідками проходження стадії, тощо. Існуючі підходи до класифікації стадій адміністративних процедур дають змогу виділити такі основні складові адміністративної процедури, які цілком можливо використовувати під час аналізу структури та змісту адміністративних процедур у сфері вищої освіти: стадію відкриття адміністративної справи; стадію розгляду адміністративної справи; стадію перегляду адміністративної справи; стадію виконання рішення у справ. Правові основи адміністративних процедур становлять собою сукупність взаємопов'язаних правових норм, які регулюють діяльність виконавчих органів державної влади та місцевого самоврядування щодо здійснення ними управлінської діяльності в межах адміністративних процедур [16, с. 225].

Таким чином, для розгляду окремої процедури доцільно визначити наступні аспекти: нормативно-правові засади провадження; зміст та сутність процедури; перелік суб'єктів, що беруть участь у реалізації; стадії реалізації процедури та документи, які під час них використовуються.

Тож, наступним кроком нашого дослідження є вивчення існуючої нормативно-правової бази, що регулює процедури ліцензування та акредитації в освітньому процесі.

Їх основу складають: Конституція України [17]; Цивільний кодекс України [18]; Господарський кодекс України [19]; Закони України «Про освіту» [3], Закон України «Про вищу освіту» [2], «Про професійно-технічну освіту» [20], «Про загальну середню освіту» [21], «Про дошкільну освіту» [22]; «Про ліцензування видів господарської діяльності» [10], «Про адміністративні послуги» [23], «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» [24], «Про місцеве самоврядування в Україні» [25]; Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» [26], «Про ліцензування освітніх послуг» [27], «Про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти» [28]; Накази Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про Реєстр вищих навчальних закладів Єдиної державної електронної бази з питань освіти» [29], «Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» [30].

Наведений перелік не є вичерпним. Окрім того, необхідно відзначити, що процес створення нових нормативних документів активно відбувається, як на рівні законів, так і підзаконних нормативних актів. Наприклад, у лютому 2020 року Міністерством освіти і науки України оприлюднено для громадського об-

говорення Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження форми сертифіката про акредитацію освітньої програми, порядку оформлення, переоформлення, видачі, зберігання та обліку таких сертифікатів» [31].

Беручи до уваги вищевикладене, доречно буде процитувати думку Н. Губерської, яка зазначає, що в адміністративному законодавстві України саме процедурна частина є наразі найменш розвиненою. Норми, які стосуються адміністративних процедур у сфері (зокрема) вищої освіти в Україні, є надто розрізненими (іноді навіть суперечливими) і не становлять єдиної системи, що значно ускладнює їх реалізацію та суттєво зменшує ефективність їх впливу [16, с. 226]. Проаналізовані нами данні свідчать про справедливість такої думки.

Розглядаючи призначення процедур ліцензування та акредитації в галузі освіти, маємо відмітити, що в науковій літературі увага акцентується на їх різних функціях. Дослідження поглядів на ці процедури заслуговує окремої наукової статті. Узагальнюючи підходи, процитуємо міркування О. Зубчик з цього питання: «За логікою адміністративно-правового механізму в Україні ліцензування та акредитація мають забезпечувати гарантовану мінімальну якість ... освіти. Ліцензування – до початку освітньої діяльності. Акредитація – за результатами освітньої діяльності» [32, с. 77]. В цілому погоджуючись із такою трактовкою зробимо деякі уточнення. Відповідно Закону України «Про освіту» «ліцензування» надає право на провадження освітньої діяльності встановлюючи відповідність навчального закла-

ду ліцензійним вимогам. При цьому ліцензійні умови визначаються окремо для кожного рівня освіти, а вимоги до них визначаються спеціальними законами [3, ч. 3 ст. 43]. «Акредитація» ж в навчальному процесі стосується оцінювання освітніх програм на предмет їх відповідності стандарту освіти, засади акредитації освітніх програм визначаються спеціальними законами [3, ст. 44].

Визначивши призначення процедур ліцензування і акредитації, необхідно зазначити що їх набувачами (ліцензіатами) є заклади освіти усіх форм власності. Закон України «Про освіту» надає таке визначення цим суб'єктам: юридична особа, що має статус закладу освіти, якщо основним видом її діяльності є освітня діяльність. Згідно статті 22 зазначеного закону розрізняють: бюджетні установи; неприбуткові заклади освіти; прибуткові заклади освіти. Заклад освіти залежно від засновника може діяти як державний, комунальний, приватний чи корпоративний. Та може здійснювати освітню діяльність одночасно на різних рівнях освіти та за різними видами освіти і утворювати для цього структурні підрозділи [3, ст. 22].

Ліцензуванню підлягають усі заклади освіти, особливості процедури ліцензування та пакету документів для ліцензування визначається Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» відповідно до рівня освіти який забезпечує заклад. Окремому рівню освіти також може відповідати окремий орган ліцензування. Так, органом ліцензування для закладів дошкільної освіти є, наприклад, обласні, Київська та Севасто-

польська міські державні адміністрації [3, ч. 2ст. 43]. Основним органам системи ліцензування освітньої діяльності в Україні є Міністерство освіти і науки України.

Ліцензування освітніх послуг здійснюється за заявою навчального закладу. Важливою особливістю процесу ліцензування є запровадження Міністерством освіти і науки України з жовтня 2019 року діяльності Єдиної державної електронної бази з питань освіти. Яка після роботи у тестовому режимі, з грудня 2019 року мала стати доступна всім закладам освіти у сфері вищої, післядипломної, фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти для подачі документів та відомостей в електронному вигляді [33].

Особливістю процедури акредитації для вищих навчальних закладів на сьогоднішній день є те, що рішення про акредитацію ... чи відмову в акредитації відповідної освітньої програми приймає Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. Рішення приймається на підставі експертного висновку відповідної галузевої експертної ради і вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти [2, ч. 2 ст. 25].

Окремої уваги потребує так звана «Інституційна акредитація закладу вищої освіти». Її проходження наділяє заклад додатковими можливостями, а саме, надає закладу вищої освіти право на самоакредитацію освітніх програм [2, ч. 4 ст. 25¹].

Висновки. Підсумовуючи результати проведеного аналізу зібраних даних, можна обґрунтовано стверджувати наступне:

Нормативно-правова система регулювання процедур ліцензування та акредитації освітнього процесу в Україні перебуває в стадії активних змін та реформування. Її теперішній вигляд не є остаточним та буде змінюватись.

Складність структури та розрізненість норм, які регулюють процедури ліцензування і акредитації в Україні, дають нам підстави звернути увагу на вже неодноразово висловлену науковцями пропозицію, щодо розробки Адміністративно-процедурного кодексу України. Беручи до уваги все вищезазначене, така пропозиція може бути корисною.

Відсутність на законодавчому рівні визначення терміну «процедура» не заважає оперувати цим поняттям оскільки воно ретельно розглянуто в наукових працях багатьох вчених. Складові цього поняття дозволили успішно застосувати його для аналізу по темі цього дослідження.

Особливості досліджених процедур полягають у залежності їх характеристик від рівня освітнього закладу, по відношенню до якого вони застосовуються.

Виявлені процедурні аспекти ліцензування та акредитації освітнього процесу демонструють повільний, але впевнений рух цих процедур у бік діджиталізації, що відповідає загально державній тенденції та безумовно має принести користь галузі освіти нашої країни.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти : Закон України від 18.12.2019 р. № 392-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392-20> (дата звернення: 20.02.2020).
2. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 16.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 20.02.2020).
3. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Дата оновлення: 16.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 20.02.2020).
4. Про затвердження орієнтовного плану законопроектних робіт на 2018 рік : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.10.2018 р. № 754-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/754-2018-р> (дата звернення: 20.02.2020)
5. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 2014 р. № 984_011. Дата оновлення: 30.11.2015. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (дата звернення: 20.02.2020).
6. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). Київ : ТОВ «ЦС», 2015. 32 с. URL: https://erasmusplus.org.ua/images/phocadownload/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf (дата звернення: 20.02.2020).
7. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти» (реєстр № 2299 від 22.10.2019). URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=67164&pf35401=506261> (дата звернення: 20.02.2020).
8. Фролов Ю. М. Ліцензування діяльності вищих навчальних закладів України як адміністративна процедура. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*, 2013. № 11. С. 291–295.
9. Шестак Л. В. Ліцензування як адміністративно-правовий інститут : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07; Національна академія держ. податкової служби України. Ірпінь, 2005. 18 с.
10. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII. Дата оновлення: 25.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19> (дата звернення: 20.02.2020).
11. Губерська Н. Л. Ліцензування освітньої діяльності як адміністративна процедура. *Адміністративне право і процес*. 2015. № 3 (13). С. 124–133.
12. Законодавство України, термін «Адміністративна процедура». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/495> (дата звернення: 20.02.2020).
13. Бандурка О.М. Адміністративний процес : підруч. Київ : Літера ЛТД, 2001. 336 с.
14. Джафарова Е. В. Сущность регистрационной деятельности как одно из направлений разрешительной деятельности. *Закон и жизнь (Leges si Viata)*, 2015. № 4/2 (280). С. 21–24.
15. Законодавство України, Термін «Дозвільна (погоджувальна) процедура». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/7446> (дата звернення: 13.02.2020).
16. Губерська Н. Л. Адміністративні процедури у сфері вищої освіти. дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.07. Міністерство освіти і науки України, Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2015. 471 с.

17. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 3. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 13.02.2020).

18. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст. 356 Дата оновлення: 13.02.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 13.02.2020).

19. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст. 144. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 13.02.2020).

20. Про професійно-технічну освіту: Закон України від 10.02.1998 р. № 103/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-вр> (дата звернення: 13.02.2020).

21. Про загальну середню освіту: Закон України від 13.05.1999 р. № 651-XIV. Дата оновлення: 09.08.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/651-14> (дата звернення: 13.02.2020).

22. Про дошкільну освіту: Закон України від 11.07.2001 р. № 2628-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14> (дата звернення: 13.02.2020).

23. Про адміністративні послуги : Закон України від 06.09.2012 р. № 5203-VI. Дата оновлення: 04.04.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17> (дата звернення: 13.02.2020).

24. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text> (дата звернення: 13.02.2020).

25. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text> (дата звернення: 13.02.2020).

26. Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1187. Дата оновлення: 23.05.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-п> (дата звернення: 13.02.2020).

27. Про ліцензування освітніх послуг : Постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.2003 р. № 1380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1380-2003-п> (дата звернення: 13.02.2020).

28. Про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 р. № 244. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/244-2015-п> (дата звернення: 13.02.2020).

29. Про затвердження Положення про Реєстр вищих навчальних закладів Єдиної державної електронної бази з питань освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.09.2016 р. № 1142. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1368-16> (дата звернення: 13.02.2020).

30. Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 р. № 977. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19> (дата звернення: 13.02.2020).

31. Про затвердження форми сертифіката про акредитацію освітньої програми, порядку оформлення, переоформлення, видачі, зберігання та обліку таких сертифікатів : Проект постанови Кабінету Міністрів України від 02.2020 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadske-obgovorennya/2020/02/07/project-postanova-KMU-new-porydok-sert.docx> (дата звернення: 20.02.2020).

32. Зубчик О.А. Ліцензування як форма контролю та інструмент державного управління в сфері вищої освіти. *Дон ДУУ. Менеджер*, 2016. № 1 (70). С. 71–79.

33. Щодо електронного ліцензування освітньої діяльності : Лист Міністерства освіти і науки України від 18.10.2019 р. № 1/9-656, на 2 арк. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pravo-diyalnosti/2019/10/21/01/elektronnoho-litsenzuvannya-osvitnoi-diyalnosti.pdf> (дата звернення: 20.02.2020).

References

Frolov, Yu. M. (2013). Licenzuvannya diyalnosti vishih navchalnih zakladiv Ukrayini yak administrativna procedura. *Naukovi zapiski Lvivskogo universitetu biznesu ta prava*, 11, 291–295 [in Ukrainian].

Shestak, L. V. (2005). *Licenzuvannya yak administrativno-pravovij institut*. (Avtoref. dis. ... kand. yurid. nauk); Nacionalna akademiya derzh. podatkovoyi sluzhbi Ukrayini. Irpin [in Ukrainian].

Guberska, N. L. (2015). Licenzuvannya osvitnoyi diyalnosti yak administrativna procedura. *Administrativne pravo i proces*, 3 (13), 124–133 [in Ukrainian].

Bandurka, O. M. (2001). *Administrativnij proces*. Kiyiv: Litera LTD [in Ukrainian].

Dzhafarova, E. V. (2015). Sushnost registracionnoj deyatelnosti kak odno iz napravlenij razreshitelnoj deyatelnosti. *Legea si Viata*, 4/2 (280), 21–24 [in Russian].

Guberska, N. L. (2015). *Administrativni proceduri u sferi vishoyi osviti*. (Dis. ... doktora yurid. nauk). Ministerstvo osviti i nauki Ukrayini, Kiyivskij nac. un-t im. T. Shevchenka. Kiyiv [in Ukrainian].

Zubchik, O. A. (2016). Licenzuvannya yak forma kontrolyu ta instrument derzhavnogo upravlinnya v sferi vishoyi osviti. *Don DUU. Menedzher*, 1 (70), 71–79 [in Ukrainian].

S. Yevdokimenko, Doktor of Law, Assistant Professor, head of continuing education department Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine

ORCID: 0000-0003-2924-6621

S. Yevdokimenko, PhD in Law, Associate Professor of the Department of Criminal Law and Administrative Law Limited Liability Company «University of Kharkiv»

ORCID: 0000-0003-4700-9777

Licensing and accreditation of the educational process: procedural aspects

The study aims to identify the features of the procedural aspects of licensing and accreditation in the educational process. In the paper the author's views are focused on the essence of the notion "procedure", its structure and constituents. The role and purpose of licensing and accreditation procedures in the field of education are considered. It is substantiated that the peculiarities of the investigated procedures are dependent on their characteristics on the level of the educational institution to which they are applied. It is established that an important feature of licensing and accreditation is their registration and permitting character. It is concluded that the revealed procedural aspects of licensing and accreditation of the educational process demonstrate a slow but sure movement of these procedures towards digitization, which corresponds to the general state tendency and should definitely benefit the educational sector of our country.

The administrative and legal nature of these measures is disclosed. The peculiarities of the current regulatory status of these procedures are described, the grounds for their improvement and reformation are determined. The development of the regulatory framework on which the mechanisms of licensing and accreditation of the educational process in Ukraine are based is investigated. The peculiarities of the status of the entities involved in these procedures are discussed, and their characteristics are given. The procedure for licensing and accreditation is analyzed. Regulatory initiatives were evaluated to regulate these procedures. The vectors for further development of licensing and accreditation are defined, priority directions of scientific researches on mechanisms of realization of licensing and accreditation in the educational process are outlined. Given the complexity of the structure and the disparity of the rules governing licensing and accreditation procedures in Ukraine, it is emphasized the importance of drafting the Administrative Procedure Code of Ukraine.

Keywords: *licensing in the field of education; accreditation in the field of education; license; educational process; accreditation; procedure.*